

Godkännande av särskilda regler för avräkning av obalanser och avräkning av balansenergi i händelse av tillfälligt avbrytande av marknadsaktiviteter

Beslut

Energimarknadsinspektionen (Ei) godkänner Affärsverket svenska kraftnäts (Svenska kraftnäts) förslag till särskilda regler för avräkning av obalanser och avräkning av balansenergi i händelse av tillfälligt avbrytande av marknadsaktiviteter enligt artikel 4.2 f i Europeiska kommissionens förordning (EU) 2017/2196 av den 24 november 2017 om fastställande av nätföreskrifter för nödsituationer och återuppbyggnad avseende elektricitet (ER).

Detta beslut kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

I Europa pågår ett arbete med att koppla ihop EU:s energimarknader. Syftet är att upprätta en inre energimarknad som kan trygga energiförsörjningen, öka konkurrensen och ge konsumenter möjlighet att köpa energi till överkomliga priser. Europeiska kommissionen har som ett led i detta arbete bland annat antagit ett flertal förordningar inom elmarknadsområdet.

ER syftar till att säkerställa att omfattande störningar och sammanbrott i elsystemet undviks samt till att möjliggöra en effektiv och snabb återuppbyggnad av elsystemet i händelse av en stor störning. ER anger bland annat minimikrav om och principer för hur transmissionsnätsföretagen ska hantera driften av överföringssystemet i nöddrifttillstånd¹, vid nätsammanbrott² och i återuppbyggnadstillstånd³. ER trädde i kraft den 18 december 2017.

¹ Nöddrifttillstånd: ett systemdrifttillstånd där en eller flera gränser för driftsäkerhet överträds.

² Nätsammanbrott: det systemdrifttillstånd där driften i hela eller delar av överföringssystemet avbryts.

³ Återuppbyggnadstillstånd: ett systemdrifttillstånd där syftet med all verksamhet i överföringssystemet är att återupprätta systemdriften och bibehålla driftsäkerheten efter ett nätsammanbrott eller ett nöddrifttillstånd.

Av skäl 9 i ingressen till ER framgår att transmissionsnätsföretagen bör säkerställa kontinuitet i transaktionerna på energimarknaden i samband med nöddriftstillstånd, nätsammanbrott och återuppbyggnadstillstånd, och endast tillfälligt, och som en sista utväg, får avbryta marknadsaktiviteter och marknadsens tillhörande processer.

Av artikel 35 i ER framgår att transmissionsnätsföretag i vissa situationer får avbryta en eller flera marknadsaktiviteter. Artikel 35.1 anger i vilka situationer ett transmissionsnätsföretag får tillfälligt avbryta en eller flera marknadsaktiviteter och artikel 35.2 anger vilka marknadsaktiviteter som tillfälligt får avbrytas.

Enligt artikel 36.1 i ER ska varje transmissionsnätsföretag, senast den 18 december 2018, utarbeta ett förslag till regler som rör tillfälligt avbrytande och återupptagande av marknadsaktiviteter. Enligt artikel 39.1 i ER ska varje transmissionsnätsföretag, senast den 18 december 2018, också utarbeta ett förslag till särskilda regler för avräkning av obalanser och avräkning av balanskapacitet och balansenergi, som ska tillämpas på de avräkningsperioder för obalanser under vilka marknadsaktiviteterna var tillfälligt avbrutna. Dessa särskilda regler ska enligt artikel 4.2 f vara föremål för godkännande av tillsynsmyndigheten såvida de inte definieras i medlemsstatens nationella lagstiftning. Tillsynsmyndigheten ska fatta beslut om de inlämnade förslagen inom sex månader från dagen för inlämnande.

Ansökan

Svenska kraftnät inkom den 18 december 2018 med ett förslag om att inte införa regler enligt artikel 39.1 i ER som rör avräkning av obalanser och avräkning av balansenergi i händelse av tillfälligt avbrytande av marknadsaktiviteter. Svenska kraftnät lämnade tillsammans med förslaget in ett förklarande dokument som beskriver Svenska kraftnäts ställningstaganden.

Ei analyserade förslaget och beslutade den 18 juni 2019 att ett ändrat förslag måste skickas in till Ei. Detta eftersom det inte finns något undantag från kravet att införa regler enligt artikel 39.1 i ER.

Svenska kraftnät inkom med ett ändrat förslag den 10 oktober 2019. Det reviderade förslaget innebär att Svenska kraftnät föreslår regler enligt artikel 39.1. Den regel som Svenska kraftnät föreslår är att Svenska kraftnät, i händelse av avbrytande av marknadsaktiviteter, tillämpar samma regler för avräkning av obalanser och avräkning av balanskapacitet och balansenergi som vid normal drift.

Samråd

Transmissionsnätsföretaget ska i enlighet med artikel 7.1 i ER samråda med intressenter, inklusive de berörda myndigheterna i varje medlemsstat, om förslag som är föremål för godkännande i enlighet med artikel 4.2 a, b, e, f och g. Samrådet ska vara i minst en månad. De synpunkter som kommer fram under samrådet ska tas i beaktan när förslaget färdigställs.

Svenska kraftnät har uppgett till Ei att de under perioden 1 oktober 2018 – 1 november 2018 inhämtade synpunkter på förslaget från intressenter. Samrådet publicerades på Svenska kraftnäts hemsida. Svenska kraftnät har tillsammans med förslaget som lämnats in till Ei bifogat ett dokument om samrådet. Under samrådet inkom ett svar, från Nord Pool, som stödjer förslaget.

Bestämmelser som ligger till grund för beslutet

Förordningen ER

Syftet med förordningen är att värna om driftsäkerhet, förhindra att en incident sprids eller förvärras och därmed undvika en omfattande störning och ett nätsammanbrott, samt möjliggöra en effektiv och snabb återuppbyggnad av elsystemet efter nöddrifttillstånd eller nätsammanbrott fastställs i denna förordning nätföreskrifter som anger kraven på a) hanteringen av nöddrifttillstånd, nätsammanbrott och återuppbyggnadstillstånd hos systemansvariga för överföringssystem, b) systemdriftens samordning i hela unionen i samband med nöddrifttillstånd, nätsammanbrott och återuppbyggnadstillstånd, ... , (artikel 1.1).

Varje systemansvarig för överföringssystem ska lägga fram följande förslag för godkännande inför den berörda tillsynsmyndigheten i enlighet med artikel 37 i direktiv 2009/72/EG: ..., f) Särskilda regler för avräkning av obalanser och avräkning av balansenergi, i händelse av tillfälligt avbrytande av marknadsaktiviteter, i enlighet med artikel 39.1 (artikel 4.2 f).

Senast den 18 december 2018 ska varje systemansvarig för överföringssystem utarbeta ett förslag till regler för avräkning av obalanser och avräkning av balanskapacitet och balansenergi, som ska tillämpas på de avräkningsperioder för obalanser under vilka marknadsaktiviteterna var tillfälligt avbrutna (artikel 39.1). En systemansvarig för överföringssystem får tillfälligt avbryta en eller flera marknadsaktiviteter om

- a) överföringssystemet hos den systemansvarige för överföringssystemet är drabbat av nätsammanbrott, eller
- b) den systemansvarige för överföringssystemet har uttömt alla möjligheter som tillhandahålls på marknaden och fortsatta marknadsaktiviteter i kombination med nöddrifttillstånd skulle förvärra ett eller flera av de förhållanden som avses i artikel 18.3 i förordning (EU) 2017/1485, eller
- c) fortsatta marknadsaktiviteter skulle minska effektiviteten hos processen för återuppbyggnad till normaldrifttillstånd eller skärpt drifttillstånd på ett betydande sätt, eller
- d) verktyg och kommunikationsmedel som är nödvändiga för de systemansvariga för överföringssystemen för att underlätta marknadsaktiviteter inte är tillgängliga (artikel 35.1).

Följande marknadsaktiviteter får avbrytas tillfälligt i enlighet med punkt 1:

- a) Tillhandahållande av kapacitet mellan elområden för kapacitetstilldelning vid motsvarande elområdesgräns för varje marknadstidsenhet där det förväntas att överföringssystemet inte ska återställas till normaldrifttillstånd eller skärpt drifttillstånd.
- b) Inlämnande av anbud om balanskapacitet och balansenergi från en leverantör av balanstjänster.
- c) En balansansvarig parts tillhandahållande av en balansposition vid slutet av dagen före-tidsramen, om detta krävs i villkoren som avser balansering.
- d) Tillhandahållande av positionsändringar för balansansvariga parter.
- e) Tillhandahållande av planer som avses i artikel 111.1 och 111.2 i förordning (EU) 2017/1485.
- f) Andra relevanta marknadsaktiviteter vars tillfälliga avbrytande bedöms som nödvändigt för att upprätthålla och/eller återuppbygga systemet (artikel 35.2).

Senast den 18 december 2018 ska varje systemansvarig för överföringssystem utarbeta ett förslag till regler som rör tillfälligt avbrytande och återupptagande av marknadsaktiviteter (artikel 36.1).

Ellagen (1997:857)

I ett beslut av nätmyndigheten enligt sådana riktlinjer som har antagits med stöd av förordning (EG) nr 714/2009 ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen (12 kap. 1 b §).

Ei:s motivering till beslutet

De formella kraven på ansökan och beslutsprocessen

Svenska kraftnäts förslag har kommit in i rätt tid och Svenska kraftnät har genomfört samråd enligt vad som föreskrivs i ER. De formella kraven på beslutsprocessen är därmed uppfyllda.

Prövning i sak

Enligt artikel 35.1 i ER får transmissionsnätsföretag i vissa situationer avbryta en eller flera marknadsaktiviteter och enligt artikel 36.1 ska transmissionsnätsföretag utarbeta förslag till regler som rör tillfälligt avbrytande och återupptagande av marknadsaktiviteter. Ei har i beslut denna dag, dnr 2018-102598, godkänt den regel som Svenska kraftnät föreslagit som innebär att Svenska kraftnät inte kommer att avbryta några marknadsaktiviteter i de situationer som anges i artikel 35.1. Även om Svenska kraftnät inte kommer att avbryta några marknadsaktiviteter i de situationer som anges i artikel 35.1 måste de enligt artikel 39.1 utarbeta förslag till regler för avräkning av obalanser och avräkning av balanskapacitet och balansenergi, som ska tillämpas på de avräkningsperioder för obalanser under vilka marknadsaktiviteterna var tillfälligt avbrutna. Svenska kraftnät har därför utarbetat förslag till sådana regler. Den regel som Svenska kraftnät föreslår enligt artikel 39.1 är att Svenska kraftnät, i händelse av avbrytande av marknadsaktiviteter, tillämpar samma regler för avräkning av obalanser och avräkning av balanskapacitet och balansenergi som vid normal drift.

Ei bedömer att förslaget uppfyller kraven i ER. Sammantaget anser Ei att förslaget kan godkännas.

Detta beslut har fattats av generaldirektören Anne Vadasz Nilsson. Vid den slutliga handläggningen deltog även chefsjuristen Göran Morén, chefsekonomen Therése Hindman Persson, avdelningschefen Tommy Johansson samt analytikern Herlita Bobadilla Robles, föredragande.

Anne Vadasz Nilsson

Herlita Bobadilla Robles

Bilaga

Ansökan - Förslag till regler för avräkning i händelse av tillfälligt avbrytande av marknadsaktiviteter i enlighet med KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EU) 2017/2196 av den 24 november 2017 om fastställande av nätföreskrifter för nödsituationer och återuppbyggnad avseende elektricitet.

Skickas till

Affärsverket svenska kraftnät (delges)

Byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (ACER) (underrättas)